

Petre Gheorghiu: „Exagerăm nițel, mințim un pic...”

Să aleg eu ceva din viața mea?! Mi s-ar părea că mă laud și devin banal!

Atunci să începem cu faptul că de-a lungul anilor ați pregătit atâția tineri care mai târziu au avut o carieră strălucită.

Asta s-a întâmplat mai ales pentru că eu nu am acceptat niciodată elevi care să nu fi avut șansa de a deveni actori. E adevărat că sunt destui care îmi mulțumesc și astăzi, chiar dacă nu au fost vreodată artiști – socotesc că timpul petrecut împreună le-a fost de folos și în alte profesii. Știți ce este paradoxal? Pe vremea când pregăteam elevi pentru admitere, toată lumea își imagina că am bani, am vile... Or, eu nu am fost niciodată pedagog pentru bani, dovadă stând apartamentul modest în care locuiesc și astăzi. Mi-aduc aminte, la începuturi, pe vremea când lucram cu Florian Pittiș, Jeanine Stavarache, Ion Caramitru... le luam câte cincizeci de lei pe lună ca să-mi cumpăr bilete de tramvai. Dar, pentru că mi se spunea mereu că nu se poate să fac asta pentru atât de puțin, m-am înfuriat și luna următoare le-am cerut... șazezi de lei! Sunt însă mulțumit, când mă uit la televizor – și o fac mai mult pentru ei decât pentru mine –, să-i văd pe Pittiș, pe Vladimir Găitan, pe Ștefan Bănică junior și pe atâția alții... Ar fi multe de spus despre toți și despre fiecare în parte. Orice clipă petrecută cu ei a însemnat o bucurie și fiecare apropiere a lor mă ținea și pe mine tânăr. Trebuia să gândesc asemenea lor, să simt ca ei ca să-i pot ajuta. Întotdeauna am socotit că cel dintâi elev, la lecțiile pe care le predam, eram chiar eu. Calitatea mea a fost dintotdeauna intuiția, capacitatea de a vedea dincolo de text și dincolo de persoană. Astăzi lucrul acesta e mai puțin important, profesia de actor intră tot mai mult în sfera comercialului și asta nu duce decât la scăderea valorilor.

Cu tinerii nu poți, nu trebuie să faci numai teatru; eu i-am învățat să fie mai ales oameni. Abia pe urmă îi îndemnam să iubească această profesie. Și asta nu se face stând închis între zidurile unei încăperi. Mergeam împreună în gară, priveam trecătorii și ne străduiam să le deslușim preocupările, îndeletnicirile... Încercam să le reconstituim biografia pentru ca mai târ-

ziu ei să aducă aceste personaje pe scenă. Cum să vă spun, ceea ce făceam eu erau lucruri plăcute, frumoase, chiar dacă săvârșite cu sacrificii. Nu am așteptat niciodată un câștig material; de multe ori le dădeam tinerilor să mănânce, îi primeam să doarmă la mine. În munca aceasta, natura e un stimulator important. Mergeam împreună la munte, sau doar în afara orașului... Acolo oamenii deveneau mai emotivi, mai profunzi. Apoi i-am învățat să cânte, să danseze, să vorbească normal, să judece cum trebuie... și iată că, azi, unii dintre ei, cum ar fi Marian Rălea sau Anca Turcașiu, fac emisiuni de televiziune.

Cum se făcea școală pe vremea tinereții dumneavoastră? Mai defel! Când am intrat eu la

Conservator, la Iași, prin anii '46, vă imaginați, nu se învățau mai mult de trei materii: actorie, limba franceză și canto. De fapt, totul se rezuma la... teatru. La celelalte examene ni se dădeau note din oficiu. Cum de s-a întâmplat să devin actor? Eram coleg de liceu cu Octavian Cotescu, care, într-o zi, vine la mine și-mi spune: "Hai la Conservator să dăm examen!" Îi răspund: "Păi eu n-am trecut pe acolo decât de vreo două-trei ori". Zice: "Păi, ești pi list!". Am dat, așadar, examen și am fost remarcat de o profesoară din familia Bulandra, pe nume Gina Sandri-Bulandra. Nu am luat decât un amărât de șase; mai târziu, însă, s-a înființat Institutul de Teatru și au venit cadre didactice din București. S-a făcut o nouă audiere a celor

care învățau la Conservator. Se pare că le-am plăcut, pentru că, dintre toți studenții, am fost singurul care a primit calificativul "excepțional". M-am mirat întâi, dar mai pe urmă m-am hotărât cu adevărat să devin actor. La institutul care tocmai se înființase, în 1948, se făceau, la un moment dat, cincisprezece materii. Nici nu apucasem să le știu pe toate, că deja jucam. La 18 ani apăream pe scena Na-

În **Omul care aduce ploaie** de R. Nash; în stânga, la mijloc, Ștefan Ciubotărașu

ționalului ieșean, care avea o trupă foarte bună. Încă de pe atunci eram atras de compoziții; izbuteam să mă strecur printre cei cu o vârstă mai mare decât a mea și să joc alături de ei.

Dacă spuneți că se făcea mai puțină școală, cum de existau totuși atâtea vedete?

Nu e chiar așa. De exemplu, în seria mea au început studiile vreo patruzeci de aspiranți, dar actor n-a devenit nici unul. În liceu eram trei care mai târziu am îmbrățișat cu adevărat cariera artistică: Octavian Cotescu, Dan Iordăchescu și cu mine.

Care v-a fost calea după absolvirea facultății?

La absolvire, sarcina noastră era să ne

angajăm întâi pe la căminele culturale, dar, pentru că fusesem "premiantul" clasei, am primit oferte din partea Teatrului Municipal, a Teatrului Armatei (actualul "Nottara") și a Teatrului Național din București. Totuși, am preferat lașul și în locul meu s-a dus, la Municipal, Octavian Cotescu.

Cât timp ați rămas la Iași ?

Cinci ani, în care am jucat aproape șaiszeci de roluri; uneori interpretam câte două-trei în același spectacol. Când am venit la București, în 1956, se auzise deja c-aș fi un bun pedagog, dar nu numai. Odată, fiind invitat la doamna Costescu-Duca, aceasta mi-a spus: "Domnule Gheorghiu, faceți canto ! Vă pun casa mea la dispoziție..." Și nu era oricine, fusese profesoara lui Ohanesian, a lui Herlea... Era prea târziu, aveam 26 de ani, aveam soție și copil.

Cum ați ajuns la Teatrul "Bulandra" ?

Mi-a dat telefon doamna Bulandra la hotelul unde locuiam (era în timpul filmărilor la "Citadela sfărâmată") și m-a invitat pentru a doua zi la biroul dumneaei. Am ajuns mai devreme, am văzut-o coborînd din mașină, am salutat-o politicos. M-a întrebat: "Cine ești dumneata ?". Știam că mă cunoaște. Mai fusesem la concursuri, îmi dăduse premii, mă văzuse la Iași... Așa că i-am spus: "Doamnă, m-ați invitat pentru o discuție...". "Eu te întreb cine ești !"..." "Și eu vă spun că am fost chemat de dumneavoastră." Ne-am ambiționat amândoi, astfel încât atunci când a exclamat exasperată: "Ăsta e nebun !", i-am răspuns politicos: "Sărut mâna, doamnă" și am dat să plec. A strigat după mine: "Hai, domnule Gheorghiu, vino, te aștept !" M-a angajat, apoi m-a ajutat să-mi găsesc și locuință – eu nu eram prea descurcâreț.

Ați jucat mult sub îndrumarea lui Liviu Ciulei, având parteneri excepționali...

Prima lui montare la Municipal a fost **Omul care aduce ploaie în care am jucat și eu**. Pe vremea tinereții mele, cu fiecare nou spectacol redeveneam elevi. Discutam, analizam fiecare rol. Acum se trece cu mare ușurință peste lectura la masă, se ajunge pe scenă fără pregătire, fără o stare anume creată. Cei mai mulți dintre regizorii tineri nici nu știu despre ce este vorba în piesa pe care o pregătesc. Nu e firesc ca ei să renunțe la poveste, la înțelesurile sale ascunse. Apoi, dacă e să vorbim despre actorii tineri, pe cei mai mulți dintre ei nu i-aș fi primit nici măcar ca elevi... Pe urmă, nimeni nu se gândește la disproporția dintre numărul de locuri care eră pe vremuri la Institut și cel care

există acum, mai ales dacă e să punem la socoteală toate școlile de teatru din țară. Ei termină facultatea, iar noi trebuie să ieșim la pensie ca să facem loc – cui ? Sigur că au apărut și oameni talentați, dar pe cei mai mulți îi vedem cu toții cum sunt...

Vi se pare normal ca artiștii să fie pensionați, sugerându-se faptul că, în felul acesta, se face loc în teatru celor tineri?

Nici gând. Nicăieri în lume nu se întâmplă așa ceva. Unii absolvenți se plâng că nu au loc în teatre, dar sunt atâția care pătrund acolo și nu-i cunoaște nimeni... Se mulțumesc cu reclame, cu figurație... Socotesc, însă, că, oricum s-ar întâmpla lucrurile în teatre, ei încă mai au nevoie de noi. Dincolo de asta, observ că regizorii tineri au uitat – sau nici nu au învățat vreodată – să lucreze cu actorul, considerându-l un simplu instrument. Pe vremea când colaboram cu Liviu Ciulei eram permanent în preajma lui, ne sfătuiam. Repetițiile nu se terminau niciodată pe scenă, le continuam în stradă sau la cărciumă, la o bere, unde discutam, migăleam fiecare amănunt. Așa se manifesta iubirea noastră față de profesie. Astăzi cred că celor mai mulți le lipsește cu totul dăruirea, grija pentru ceea ce fac.

În afară de Liviu Ciulei ați lucrat și cu alți regizori importanți...

Cu Pintilie m-am întâlnit întâi la televiziune... Mai apoi, mă chema nu doar când eram distribuit, dar și de câte ori se întâmpla să lipsească cineva. După ce a fost dat afară de la televiziune m-am luptat să-l aduc în teatrul nostru. Ceea ce îi reproșez, totuși, este faptul că nu ține cont de public, face spectacole sau filme pentru tumultul său interior, nu pentru ceilalți. De fapt, dacă mă gândesc bine, și Liviu Ciulei avea metehnele lui. De pildă, ținea morțiș să joace. A "ratat" destule producții alegându-și actorii abia după ce se distribuia pe sine. O greșeală flagrantă a făcut-o cu **Azilul de noapte** (prima variantă), distribuind actorii după vârsta personajelor. Or acești oameni, trăind între cârpe și păduchi, aveau alți ani...

Nu v-ați retras prea devreme din teatru?

Nu m-am retras; n-am mai jucat în vremea din urmă... Mai de curând mi s-a propus să reiau **Gin rummy**, dar ar fi fost teribil de greu. Și, pe urmă, mă întreb: cu cine? S-au stins și Ileana Predescu, și Gina Patrichi... Am propus să se refacă unele spectacole antologice ale teatrului, astfel încât ele să poată fi cunoscute și de către generații mai noi de spectatori. Nu mi s-a dat nici un răspuns.

S-au petrecut și lucruri extraordinare în

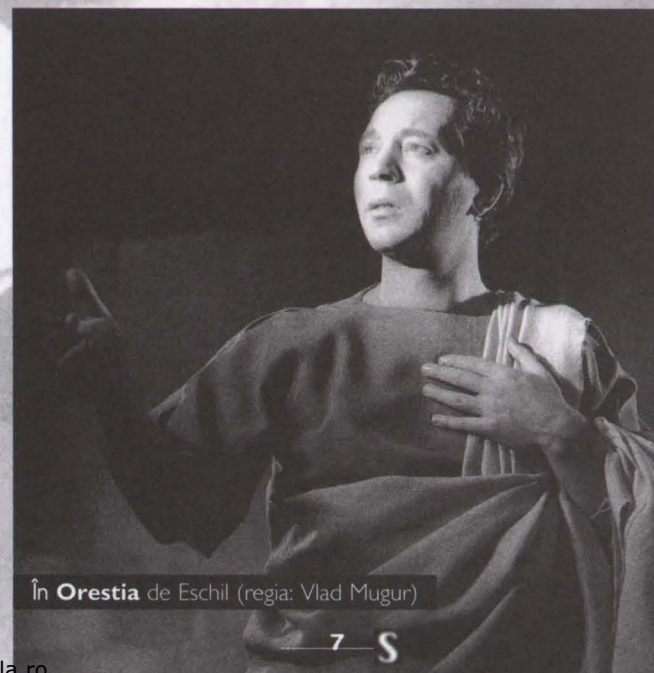
cariera dumneavoastră?

O întâmplare destul de stranie s-a petrecut în vremea când jucam Petru Rareș în **Luceafărul de Delavrancea**. După una dintre reprezentații a venit cineva la cabină și a căzut în genunchi voind să sărute mâna "Domnului". Era un profesor de istorie. Astfel de întâmplări nu se repetă în fiecare zi. Apoi, pentru mine fiecare individ reprezintă o personalitate. Eu nu mi-am învățat elevii să joace *ca mine*, ci să joace *ca ei*, să învețe *cine* trebuie să fie. E, oare, puțin lucru ?!

Ce le-ați spune astăzi tinerilor aspiranți la gloria scenei ?

Mulți tineri sunt superficiali, frivoli, teribiliști. Ceea ce le recomand eu este să creadă în ideea că fiecare rol este ca un vis nou. Suntem distribuți, de cele mai multe ori, pentru că semănăm oarecum cu eroul pe care urmează să-l interpretăm sau, pur și simplu, pentru că statutul nostru reprezintă o garanție de succes. Fiecare personaj trebuie să fie, însă, o altă față a vieții noastre. E ca-n dragoste. Palpităm, gândindu-ne cum va fi. Exagerăm nițel, mințim un pic... Jocul nostru nu trebuie să se rezume la a "intra în pielea personajului", trebuie să gândim fiecare detaliu, să pătrundem pe tărâmul visului, acolo unde nu avem vârstă.

Marinela Tepuș

În **Orestia** de Eschil (regia: Vlad Mugur)